

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Hélène Grémillon
Tangou
pentru Lisandra

Traducere din franceză de
SIMONA BRÎNZARU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Corina Roncea, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

HÉLÈNE GRÉMILLON
LA GARÇONNIÈRE
© Flammarion, Paris, 2013
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRÉMILLON, HÉLÈNE

Tangou pentru Lisandra / Hélène Grémillon; trad.: Simona Brînzaru. – București:

Humanitas Fiction, 2015

ISBN 978-973-689-938-6

I. Brînzaru, Simona (trad.)

821.133.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Lui Julien, lui Léonard

„Ce importanță are dacă un țipăt este slab sau puternic? Ceea ce trebuie este ca el să contenească. Vreme de ani buni am crezut că vor conțeni. Acum n-o mai cred. Mi-ar fi trebuit poate alte iubiri. Dar dragostea nu se comandă.“

Samuel Beckett, *Prima iubire*¹

¹ Traducere de Ileana Cantuniari, în Samuel Beckett, *Opere I. Integrala prozei scurte*, Polirom, Iași, 2010. (N. tr.)

Acest roman este inspirat de o poveste adevărată. Acțiunea se petrece în Argentina, la Buenos Aires. Suntem în august 1987, iarna. Anotimpurile sunt diferite. Oamenii, nu.

Când Lisandra intrase în cameră, cu ochii înroșiți, umflați de plâns, singurele cuvinte pe care le rostise au fost: „nu mă mai iubește“, le repeta mereu ca și cum mintea i se blocase, ca și cum nu putea articula decât „nu mă mai iubește“, „Lisandra, nu te mai iubesc“, rostise ea deodată de parcă vorbele lui îi ieșeau ei de pe buze comunicându-i astfel prenumele, iar eu am profitat ca să strecor,

— *Lisandra, cine nu te mai iubește?*

A fost prima propoziție pe care i-am adresat-o pentru că „nu mă mai plânge“, „povestește-mi“ nu erau decât rugăminți pe care nu le-ar fi putut auzi; s-a oprit brusc de parcă atunci m-ar fi observat, dar nu s-a clintit, a rămas cu spatele încovoiat sub apăsarea necazului, capul plecat, mâinile cu palmele lipite, încleștate între pulpe, picior peste picior, însă cum întrebarea mea nu își făcuse efectul, am riscat și am repetat-o, pe un ton mai blând, privind-o în ochi, în ochii care, de data aceasta, mă priveau,

— *Cine nu te mai iubește?*

Mă temusem ca vorbele mele să nu stârnească efectul contrar și să nu o retrimită în toropeala plânsului, dar nu s-a întâmplat asta, Lisandra a clătinat din cap și a șoptit „Ignacio“, „Ignacio nu mă mai iubește“, nu mă mai plângea, nu se scuzase, de obicei toată lumea se scuză după ce plânge sau în timp ce plânge, o rămășiță de orgoliu în pofida supărării, însă ei îi lipsea ori nu-l mai avea, acum, ceva mai calmă, în puloverul ei albastru, mi-a vorbit despre

acel bărbat care nu o mai iubea, așa am întâlnit-o pe Lisandra, acum șapte ani.

Lisandra era frumoasă, o frumusețe stranie care nu avea de-a face nici cu nuanța ochilor, nici a părului, nici a pielii, o frumusețe infantilă, nu a formelor ei extrem de feminine, ci a privirii, a gesturilor, a mimicii atât de marcate de durere, am citit imediat că în această femeie mai trăia copilul, dincolo de iubirea pentru acel bărbat, era îndrăgostită, iubea iubirea, o ascultam, bărbatul pe care îl iubea enorm părea cu totul extraordinar,

— *Nu-mi mai vorbi despre el, vorbește-mi despre tine.*

Știam că fraza asta putea să o bruscheze, ezitasem dar ca prostul nu mă putusem abține, eram deja gelos, nu mai suportam să o aud vorbindu-mi despre bărbatul acela, mi-a răspuns că nu avea nimic de spus despre ea și, înainte să pot găsi o frază intermediară, să micșorez răul pe care tocmai îl făcusem, s-a ridicat să meargă la toaletă și nu s-a mai întors, nici în ziua aceea, nici în cele care au urmat.

În fiecare seară îmi ofer o jumătate de oră de pauză, o jumătate de oră de singurătate ca să ies din acest abis de insatisfacție, de frustrare sau de disperare în care m-a aruncat tot ceea ce am auzit peste zi, scuze că îți spun asta, dar în situația în care ne aflăm ai dreptul să știi ce se petrece în culise, îmi torn un pahar de coniac și aștept să mă cuprindă o ușoară letargie care, paradoxal, mă aduce în realitatea mea, cea a vieții mele, dar în ziua aceea, această jumătate de oră a durat toată seara, nu mă puteam împiedica să nu mă gândesc la ea, la Lisandra, la ochii ei speriați de realitatea acelei rupturi, am văzut deseori persoane devastate de o suferință din dragoste, însă niciodată, la nici una dintre ele, nu am sesizat o asemenea durere, și nu era vorba de o disperare romanescă, de poză sau de obișnuință, ci de o disperare intrinsecă acelei persoane, organică, viscerală, există suflete care nu vor simți niciodată disperarea într-o asemenea măsură, acele sentimente pe care le

știm cu toții după nume, pe care le putem experimenta cu toții, le putem resimți, care au pentru fiecare o anumită intensitate, pe care le dorim universale, uităm asta prea adesea, dar meseria mea mi-o amintește zilnic: nu toată lumea suferă la fel.

Încercam să-i ghicesc vârsta Lisandrei, douăzeci și cinci de ani, poate, părul închis și pielea trandafirie, mată, ochii ei? nici nu observasem ce culoare au, singurul lucru pe care îl sesizasem era suferința, ochii cu cearcăne roșii, nu schițase nici un gest spre cutia cu batiste de hârtie care se afla între noi, ștergându-și nervos ochii și nasul cu dosul puloverului albastru, culoarea lui mi-o reamintesc, ideea de a nu o mai revedea poate niciodată m-a determinat să beau un al doilea pahar, apoi un al treilea, atunci am ieșit să mă plimb ca să-mi iau gândul de la ea, nu am reușit, e de ajuns o milionime de secundă ca să te doboare o obsesie, timpul nu contează aici, coboram scările ca să ies în stradă convins că nu știam încotro mă îndrept, fără să-mi dau seama, tocmai pornisem în căutarea ei...

Cineva bate la ușă. Eva Maria este așezată la birou. Nu aude, e căzută pe gânduri.

...Lisandra, eram tulburat de dispariția ei bruscă, nu mai aveam somn, mi-era ciudă că o făcusem să fugă, nu mi se mai întâmplase, deși, har Domnului, îmi treceau mulți pacienți prin cabinet, dar nimeni nu-mi trăsesese așa clapa, sigur că se mai întâmpla ca un pacient să nu-și mai facă apariția la a doua ședință, dar niciodată nu îmi plecase cineva în mijlocul discuției, niciodată, rezistența se instalase imediat, tot căutam în amintire un indiciu care să mă ajute să dau de ea, cu numele și puloverul albastru nu aveam mari șanse, nu știam nimic despre ea, reveneam mereu la imaginea ei, decupată cu precizie chirurgicală în amintire,

Lisandra, așezată pieziș pe canapea, ștergându-și lacrimile cu mânăca, memoria mea obsedată recupera elemente pe care nu știam că le-am observat, atent fiind la chipul și vorbele ei, avea niște pantaloni negri subțiri de bumbac și, cum de-mi scăpaseră?, pantofi negri foarte eleganți pentru ținuta ei, pantofi cu toc și baretă, care lăsaseră niște urme albe pe covor, ar fi trebuit să simt ușurare, dar mi-a fost frică să nu mă bucur prea devreme, am luat la rând toate sălile de tangou și de milonga¹ din cartier, sigur nu venea de departe, altfel talcul s-ar fi dus de tot, uite că avea curaj să danseze, în pofda disperării, asta m-a mai liniștit, ca să nu mai spun cât m-a liniștit faptul că aveam o pistă.

Nu mă priviți așa, știu la ce vă gândiți, da, vi se citește în priviri, nu negați, citesc un reproș, dar să știți că rezistența Lisandrei

1 Dans argentinian, precursor al tangoului. (N. tr.)

fusese imediată din cauza mea, când vreau să fiu sigur că am dreptate – pentru că avem nevoie să știm că nu ne-am înșelat – îmi spun că am bruscato în ziua când a venit la cabinet fiindcă voiam de fapt s-o alung, ca să nu stabilim o relație care ne-ar fi interzis apoi apropierea, din rațiuni deontologice, deci să fie clar, când am pornit pe urmele Lisandrei căutam o femeie, nu o pacientă, niciodată nu m-am simțit vinovat că mi-aș fi trădat profesia, o găsisem pe Lisandra plângând la ușa cabinetului, văzuse plăcuța, nu era nimic stabilit, nu fusese o consultație plătită, ci un moment astral al vieții mele, nu credeți că doi oameni se pot recunoaște într-o clipă?, ciudat, eu aș fi zis că da.

Mă întrebam cum arată când dansează, cu părul negru prins în coc, oare i-aș fi recunoscut silueta din spate?, nu, n-aș fi recunoscut-o, nu dobândisem încă acea familiaritate care îți permite să recunoști pe cineva din spate, așa că așteptam perechile să se rotească sau să-mi ofere măcar un chip din profil și întrebam: „O știți pe Lisandra?“ „Lisandra e aici?“ „Lisandra dansează aici?“ „n-aș fi putut s-o recunosc, tânăra văzută cu trei zile înainte, cu capul plecat, se topise în acel trup dezinvolt, cambrat, autoritar și atât de liber, era cu totul altă femeie, gâtul ei avea mișcări elegante, neîncrederea, ezitățile și disperarea ei pieriseră, era atât de stăpână pe sine când dansa, libertatea pe care o respirau mișcările ei era contrariul dependenței afective pe care mi-o înfățișase la cabinet, nu dansa pentru ceilalți, ci doar pentru ea, era „sufletul tangoului“, știu că sună siropos, dar asta mi-a venit în minte când ne-am reîntâlnit,

— Ce faceți aici?

Lisandra a crezut mereu că ne-am întâlnit „din întâmplare“ și asta i se părea foarte „semnificativ“, așa că n-am contrazis-o, dacă ar fi știut că e rezultatul eforturilor mele întâlnirea noastră i s-ar fi părut mai puțin „miraculoasă“, așa era Lisandra, prefera supra-realitatea realității și de câte ori se minuna de întâlnirea noastră o aprobam, accepta bucuroasă tot ce îi oferea hazardul, hazardul

Îi ghida pașii, ăsta e crezul trist al celor care nu au încredere în ei, am luat masa împreună și pe urmă ne-am întâlnit iar și apoi ne-am hotărât să rămânem împreună, așa că la scurt timp, pe 8 decembrie 1980, ne-am căsătorit, o iubeam, nu mi-aș fi închipuit niciodată că i-ar putea dori cineva răul, nu avea stofă pentru sordid, pentru tragedie da, dar nu pentru sordid, Lisandra era așa fragilă, n-aș fi crezut c-o să vorbesc despre ea la trecut...

Cineva bate din nou la ușă. Eva Maria nu reacționează. Ușa se deschide. Esteban stă în prag.

— Iartă-mă că te deranjez, mamă. Vii să mănânci?

Eva Maria nu se întoarce spre el.

— Nu mi-e foame.

— Ce faci?

— Nimic. Lucrez.

— Acum îți iei de lucru și acasă?

Eva Maria nu răspunde. Esteban se crispează.

— Bine, atunci mă duc să mănânc.

— Da, mănâncă.

Esteban își trece mâna prin păr, mai întâi la tâmplă, apoi spre ceafă. Iese din încăpere. Trage ușa după el. Eva Maria bea o gură de vin.